

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 k. — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Hét napra 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felölös szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hát hasabos petit sorozat 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű r
hirdetések aiku szerint jutányos aron vetetnek fel. Belyezdíj i
den külön beigtatásert 30 kr

A meggyilkolt királyasszony!

Debreczen, 1898. szept. 12.

Bolyongott szerte a világon, hogy meggyógyítsa elkínzott lelkét, megsebzett anyai nemes szívét, — kereste az Istent, mely őt ártatlanul és igazságtalanul üldözte és verte. Százszoros lehetett a fájdalom a mi sötét átoksulyként nehezedett kedélyére, érzelmi és értelmi világára . . . de ő hitte az isteni gondviselés kifürkészhetetlen igazságszeretétét, bölcsességét — változhatatlan jóságát — melylyel jutalmat nyernek a jók és büntetéssel lakolnak a rosszak itt a földön.

Bámulatot és tiszteletet parancsoló lelkieréjével hordta a legkinosabb és legvérszobb megpróbáltatások nehéz keresztjét . . . de nemcsak tűrni, hinni, remélni és önmegtagadással szenvedni volt képes, hanem a mellett — vigasztalta a szenvedőket — megsiratta a sorsüldözötteket — fölemelte a lesújtottakat s bekötözte az ártatlanul bántalmazottak sebeit . . .

Férje a leglovagiasabb és legnépszerűbb király a világon, lelkieréjét — szeretetének jóságának csoda hatalmát — ennek az üldözött és meggyilkolt nőnek lelkéből köicsönözte; ez az orgyilokkal keresztül dőfött szív volt a forrása annak a végtelen jóságnak, erélynek, nemes indulatnak, bölcsességnek és lekötelező szeretetnek, melylyel a legalkotmányosabb király hű magyar népét elhalmozta.

És ezt a ravatalon fekvő halotthalvány királyasszonyt mivel jutalmazta meg a sors — azért a véghetetlen jóságért melyért milliók és milliók buzgó imába foglalják nevét? — Avval, hogy teremtett egy szörnyeteget a ki őt szíven döfje — meggyilkolja . . .?!

Én hiszem az Istent, de azt is szeretném hinni, hogy ilyen gyalázatos vérfagyasztó aljasság nem lehet az ő műve! Ha van Isten, miért tűri hogy aljas szörnyetegek az ő mindenhatóságának fényét, dicsőségét és fenséges voltát meggyalázhassák itt a földön . . . «Avagy a jó Isten is csak a rosszakhoz jó, s a világ mindig alább süllyed?!»

De nem . . . az Isten ellen nem kiálthatunk vádat, mert ez gyászunknak s könyeinknek fenségéből vonna le . . . Csitítsuk el tehát háborgó lelkünk vádoló szemrehányását . . . ne gondolkozzunk, ne keressük az isteni bölcsesség felfedezhetetlen titkát . . . mert az okoskodás istentagadókká tesz bennünket s az emberi következtetés a megőrülés borzalmaiba kerget . . . Nincs méltó szavunk többé arra, mely érzelmeinket hiven tolmácsolhatná, — szóttalanul mint megannyi sötétbe öltözött árnyak, boruljunk reá a magyar királyné ártatlan vérével bemocskolt ravatalára és fuldokoló zokogással sirassuk meg a jóság, lelkinemesség és isteni igazság vérfagyasztó meggyalázását, melyhez hasonlót e földön el nem követett soha — ember!

Téged pedig szerencsétlen király asszony jutalmazzon meg helyettünk az az Isten, Kihez megjutalmaztatásodért és üdvösségedért gyászbaborult lélekkel 18 millió magyar buzgón könyörögve imádkozik. Ámen!

Dr. Király Péter.

könnyű volt ráismernem mert ezelőtt négy évvel láttam Budapesten. Mar péntek-n sarkában voltam folytonosan, de nem találtam kedvező alkalmat, Ma reggel óta leselkedtem rá a szálló előtt.

Deli fel egy óra tájban észrevettem, hogy a császárné komornikja a hajóállomás felé tart. Mindjárt sejtettem, hogy csakhamar uróje is követni fogja, A Lausseneban veti tőrt jobb kezembe rejtve, egy fa mögé bujtam Nemsokára rá kijött a császárné is a szállodából. Én azonnal neki rontottam és törőmet a szívébe martottam. A lelkiismeretem nyugodt. Csupán elveim követtem.

A gyilkos ezt a vallomását egészen nyugodt hangon tette. Szem anuk beszéltek, hogy a királyné a tördőfés után feljajdult és lerogyott, de csakhamar fölemelkedet és latható baj nékül tovább ment. Kiserete azt hitte, hogy a merénylő csak ökölesapást mért rá. A felséges asszony hajóra szállott, de a fedélzeten eljűlt. Egy francia kereskedelmi utazónak rogyott a karjaiba. Néhány pillanat múlva még egyszer magához tért és csak annyit szolt:

— Mi történt?

Majd azután ismét elajút. A hajó, a mely már elindult volt, visszatért az állomáshoz, rögtönzött hordágyon partra szállították a királynét, aki utközben kiserenvedett. A szállodában, a mely előtt rögiön nagy tömeg verődött össze, azonnal megtartották a törvényszéki orvosi vizsgálatot, a mely kiderítete, hogy a törsturás a királynének szívébe hatott.

Értesülésem szerint a svájci kormány hivatalosan értesítve volt a királyné svájci tartozkodásáról és a vele közölt utitervről. Erre is a kanton kormányokat, de senki sem tudta és az utitrvbe sem volt, felveve, hogy ő felsége Genfét is megfogja látogatni. A királyné Genfben pénteken érkezett Montreuxból: — a legtejesebb inkognitót örlte meg és itt csupán Rotschild bárónénál tett látogatást. Amikor a gyilkos megtanadta éppen visszaindulni készült Montreuxbe.

Luccheni kihallgatása alkalmával vérlázító ezimizmust tanúsított és azt mondta, hogy tizenhárom esztendő kora óta anarkista. Kijelentete, hogy ha minden anarkista úgy megtenne kötelességét, mint ő, akkor a polgári társadalom csakhamar elpusztulna. Ő tudja, hogy ez a magában álló gyilkosság mit sem segít, de legalább példát mutatott.

A bírósági személyek a fogadóba mentek és meghívták Reverdin, Medean és Golay orvosokat a törvényszéki hatóti szemle megejtésére. Megtettek az intézkedéseket ő felsége iratainak lepecsételése, de erre nem volt szükség, mert a királynének minden irata Gauxban van.

A esendőség még mindig keresi azt a szerszámot, amelyivel a merénylő a gyilkosságot ekövette és fölkiutat minden bokrot, kertet és utcát. A hajósok a part menten kutatnak; a Rue des Alpes csatornáját is átkutattak, de eddig minden fáradság hiába volt. A fűrészeszeletét még nem találták meg. A Baurivage fogadó környékén a forgalom majdnem teljesen szűnelt.

A fogadó előcsarnokában könyvet tettek ki, a melybe máris sok előkelőség, nevezetesen a hivatalos személyiségek mindannyian bertak neveket. Berzeviczy őrnagy főpálczas mester, a ki Cauxban volt, este érkezett ide. Abersperg-Traun gróf főkamara vasárnap reggel külön vonaton érkezék. A kanton kormány rendkívüli ülést tartott és hivatalosan közölte a mar ismert dolgokat. Claparede svájci bécsi követ, ki jelenleg itt van közölte a genfi kormannyal hogy rendelkezésére áll és ekíserte a Baurivage fogadóba a kormány tagjait. Claparede tudatta a szövetség-tanácsal is, hogy rendelkezésére áll.

A királyné halála feletti részvét.

Svájcz.

Genf, szept. 11. A »Journal de Genève« írja: Népünk a legmélyebb felháborodással értesült a rettenetes hírről. A Baurivage-fogadó előtt

nagy sokaság tolong, mert senki sem akarja hinni, hogy városunkban ily merénylet történt, még pedig egy oly fejedelmesszony ellen, a ki Svajc z o t m i n d i g e s a k j ö i n d u l a t a n a k j e l e i v e l h a l m o z t a e l.

Bern, szept. 11. A »Berni Tagblatt« így ír: Egy idegen ember Svajcz földjén halálatlan bűntettet követett el; oly sötét tette, a melyre svájci ember képtelen lett volna, olyan tettet, a mely minden svájci embert a legmélyebb undorral fog el tölteni. Nagy a svájci népnek megdöbbenése és irtózata, hogy annak a galád szektának egy híve arra vetemedett, hogy vendégszerető földünket ilyen gaztettel mecskolta be. Nagy és általános a részvét a felséges osztrakuralkodó ház és az osztrak nép iránt.

Basel, szept. 11. A »Baseler Nachrichten« írja: Genfben iszonyu bűntett történt, a mely meggyalazza szabad országunk földjét, a melyet egész Svajcz nagy szégyen és szerencsétlenségként érez és a melynek viszhangja bejárta az egész világot. Megrendűve es eltelve gyászszál, szívünk mélyéből fakad iszonyattal állunk e holtest mellett és legigazabb fájdalomunk egyesít e derek osztrak nép fájdalomával. De végig zug a felháborodás kiáltása is völgyeinkben, városainkban és falvainkban úgy fogják érezni ezt a galád bűntettet, mintha önmagunk ellen követték volna el idegen, olasz ugyan, a ki e gaztettet ekövette. De hatóságaink és népünk nagyon érzik felelőségük súlyát és szent feladatunk lesz, hogy igazságot szolgáltatassunk. Svajcz eddig annak a hírnök örvendett, hogy idegen fejedelmek és államfők külön örízet nélkül tartózkodhatnak nálunk. A mai nap új, fájdalmas tapasztalattal sújtott bennünket. Nagyon gyöngyö vizsg nekünk, hogy egy idegen anarkista az, a ki e bűntettet ekövette.

Bern, szept. 11. A szövetségtanács tegnap este ülést tartott és megbizta svajcz bécsi követet, hogy közölje ott a rettenetes esemény híret és tolmacsolja ő felsége előtt a legbensőbb fájdalmat és legigazabb részvétet, a mely az egész svájci népet öblöti. A szövetségtanács utasította tovább Európában és Amerikában levő összes követet, hogy tudassák az illető kormányokkal a gyaszos eseményt. A színházak és sok üzlet zárva vannak. A svájci sajtó a legszigorubb igazságszolgáltatást köve eli és azt mondja, hogy az egyetlen vigasz az, hogy a tettes idegen és anarkista.

Németországban.

Berlin, szept. 11. A mai lapok a legmélyebb részvéttel szólnak a genfi rettenetes merényléről. Németország annal bensőbbben vesz részt Ausztria-Magyarország fájdalomában, mert Erzsébet császárné és királyné ő felsége német fejedelmi leány volt és az egész német nép a legbensőbb részvéttel fordul a súlyosan sújtott császár és király ő felsége felé.

Franciaországban.

Páris, szept. 11. Delcassé külügyminiszter, aki a genfi merénylet híreire azonnal az osztrak-magyar nagykövetségre ment, megindult szavakban fejezte ki Dumba dr. ügyvivőnek a francia kormány legmélyebb részvétét az uralkodóházat és a monarchiát ért rettenetes szerencsétlenség alkalmából. A nagykövetségnek kitett iveken feliratkoztak: Hagron tábornok a köztársasági elnök képviselőtében, Brisson miniszterelnök, Tornietti gr. olasz nagykövet, a diplomaciai kar többi tagjai, a rendőrprefektus és az osztrak-magyar telep számos tagja.

Amerikában.

New-York, szept. 11. Mac Kintley elnök Ferencz József ő felsége részvétáviratot küldött, melyben azt mondja, hogy mely fájdalommal értesült a genfi remes tetről és az Egyesült-Államok kormányának és népének legmélyebb részvétét tolmacsolja ő felsége iratyában.

Ausztria.

A »Vossische Zeitung« azt mondja: Mint a menydörgés bodító hangja vag bele

ez a rémhir a vidám ünnepi zajba, amely ép az idén veszi Ferencz József ő felsége körül és ime most hirtelen elcsitult. — Fajdalmas részvétet fordul minden szív az uralkodó felé; a művelt világ minden népe osztozik Ausztria-Magyarország polgárainak irtózatában és gyaszában. De senki sem osztozik abban nagyobb bensőséggel, mint mi nemetek, akiknek a bajos bajor hercegleány honfitársunk volt; mint mi, akik Ferencz József ő felségeben végtelen jószívű, példászerűen kötelességtudó fejedelmet és császárnaknak atyai barátját tiszteljük.

A »Nord Allg. Ztg.« így ír: a felháborodás kiáltása járja át az egész művelt világot. Átok a gyilkosra, aki még e ez arcátlan, hogy alaváló es gyáva gaztettet az anarkizmus hazug nimbusával veszi körül. — A lap utal a decemberre tervezett jubileumi ünnepekre, a melyeken a császárné és királyné ő felsége is részt vett volna. A mint most az egész emberiség megörnyed a gyasz alatt, a mint Ausztria-Magyarország nepeit lesújtja a mely fájdalom, épugy ott áll Németország is Ferencz József ő felsége oldala mellett, hogy kifejezze legbensőbb együttérzést a kimondhatatlanul rettenetes veszteség alkalmából, a mely őt sújtotta.

A »Nationalzeitung« azt mondja, hogy ez a bűntett az eszleien és ördögi ronbolási vagy gyümölcse, amely szakított minden emberi érzéssel és törekvéssel. A szövetséges német lírodalom népe fajdalmas részvétben egyesül a Ferencz József jogára alatt élő népekkel, osztrakozván a sok megpróbáltatás sújtotta uralkodó mely fájdalomában.

A »Post« így ír: Milyen megindíva a sorsnak újabb rettenetes csapásától, amely oly hirtelen sújtott le az osztrak császari házra, a súlyos megpróbáltatás sújtotta uralkodóval és Ausztria-Magyarország népével együtt gyászol az egész német nép is, sőt együtt gyászol az egész művelt világ. Ez az örülettel határos bűntett újabb bizonytsága annak, hogy az olaszok közt az anarkistáknak oly faja garázdalkodik, akiknek elve maga a ronbolás és akik csel és haszon nélkül vak dühvel dolgoznak ezen. Vajha sikerülne megfékezni az emberi nemek ez ostorait.

A fővárosban.

Budapest székesfőváros egyetlen éjszaka alatt igazi gyászoló várossá alakult. Az a merhetetlen, fájdalmas részvét, a mely mindenek szívet eltölti, kifejezést nyert a főváros külső képen. A miniszteriumokra az állami épületekre, a két városbázara, színházakra egye emekre iskolákra, bírósági es egyéb középületekre kitűztek a gyászlobogót. A dunai kikötőkben, valamint a hajókon felárböczra észrve lengenek a lobogók. Az idegen államok konzulai gyászfátyolos nemzeti zászlókat tűztek ki. A Kossuth-utcai szerb kereskedelmi állami muzeum a saját lobogója mellett kitette a gyászfátyolos magyar trikolor. Egyes házakat fekete draperiával ékesítettek. Előkelő üzletek kirakataiban a tragikus véget ért kiralyasszony arcképe diszelep.

A királyné arcképet gyászkeretes emleklapokon árultak mindenfelé, valamint a különféle gyászjelvényeket is.

Az összes testületek és egyesületek osztozkodnak a gyaszban. Meghatóan nyilatkozik a részvét a főváros elhagyatottabb részein. A legszegényebb nép lakta városrészekben is majd minden házon fekete zászló leng, vagy az ablakba van teve a gyasznak valamelyes jelképe. A nép éppen olyan szívből gyászolja a jó királynét, mint az előkelő társadalom, melynek tagjai ma meg az utcákon is gyászruhában mutatkoztak. A főváros külsőleg éppen úgy gyászol, mint a Kossuth-gyász idején.

A főváros törvényhatósága.

Budapest székesfőváros törvényhatósága a felséges halotthoz méltóan vesz részt a nemzet nagy fájdalomában. Minden törvényhatósági épületre es hivatalos helyiségre kitűztek a fekete lobogót. A tisztviselők ma teljes számmal megjelentek hivatalaikban, hogy értesüjenek a vezetőség intézkedéseiről.

A rendkívüli közgyűlés délután 4 órakor kezdődött.

Midőn mindenki a helyén volt már, hirtelen visszafojtott lelegzetű csend támadt s abban emelkedett föl Markus József főpolgármester s utána az egész közgyűlés. Vontatott, méla hangon kezdte meg beszédjét. Megemlékezett a rettenetes csapásról, mely felséges királyasszonyunk ily váratlan, szerencsétlen halálát okozta az országot. Szívéhez szólt az egybegyűlteknél, mikor a király rettenetes veszteséget szenvedett, kinek fájdalma a nemzet fájdalma.

A beszéd mely hatást tett az egész gyűlésre s utána csendes moraj vonult végig az egész közgyűlési termen, a csöndben néhány perc múltán Markus főpolgármester felolvasta indítványát, melyben a közgyűlés egyhangulag a következő határozatot hozta:

A székesfőváros a legmelyebb részvételek ad kifejezést;

A székesfőváros részvétét a trón zsamolyához feirat alakjában juttatják s azt egy küldöttség nyújtja át a királynak;

a székesfőváros, mint kegyur, a különböző templomokban gyászistentiszteletet tartat, a székesfőváros Ő Felsége a királyné ravatalára koszorút helyez;

addig míg a gyászterítas végbe nem megy, a székesfőváros sem közgyűlést, sem egyéb más bizottsági ülést nem tart.

A magyar hivatalos lap.

A hivatalos lap tegnapi száma a következőképp tudatja a szomorú hírt:

ERZSÉBET Császárné és Királyné Ő Felsége,

ki Genfben kiránduláson időzött, folyó évi szeptember hó 10-én d. u. 1 óra 3 negyedkor a Baurivage vendéglőből a hajóhoz menve, egy ember kezétől súlyosan megsebesült s az emittet vendéglőbe viszavittve, egy fél óra múltán elhalálozott.

A lesújtó esetről, mely az egész magyar nemzetet csüggesztő gyászba és rémületbe ejt, a császári és királyi Ház s a küügyek közös minisztere, a délután első óráiban következő távirattal értesítette a m. kir. miniszterelnököt:

Bécs, szept. 10.

A genfi konzul táviratilag jelenti, hogy a Császárné és Királyné Ő Felségét ma d. u. 1 óra 30 p.-kor, midőn a szállóháztól távozt, a hajó fele, egy ember megtámadta es veszélyesen megsebesítette. A merénylet elfogták.

Ujabb távirati jelentés szerint: Ő Felsége a szállóházba történt isszaszállítása után sebe következtében elhalálozott.

Ehez a szomorú hírhez a következő közleményt fűzi a »Budapesti Közlöny«:

E nagy szerencsétlenségnek futó tűzvész-ként gyorsan elterjedő híre a székesfőváros lakosságát a fájdalom, gyász és az izgatott felháborodás lazba borította. A szó elnémetelt az ajkakon, a tollak útján mindenfelé tudtul adni, megakadtak a kézekben, tehetetlenül válna a megdöbbenés és levertség kifejezésére. S ma már az egész Magyarország, mely legjobb királynéját földi patronáját siratja az Üdvözültben, a visszanyert egészség teljében remélte Ő Felséget nemsokára hódolattal üdvözölhetni, a gyász és fájdalom sátorra lesz elvesztve a nemzet-l mindenkor együttérző anyagi szívet, mely régi nehéz időkben szeretettel lett partfogójává es közállapotának jobbra fordulásában nagy tényezővé vált.

A magyar nemzet sohasem fogja elfelejteni, mit bírt e nagy erényekben tündöklő Királyasszonyban, kit a vézet megfoghatatlan akaratából ily rettenetes módon kell elveszíteni.

Es midőn az ország minden lakosa rang, nem es kor különbsége nélkül az örök Vigagosságyenyet esdi az Üdvözült részére minden ajkón, minden szívből imádság száll a Mindenható trónja felé, hogy adjon Magyarországnak es jövőben is hozzája hasonlatos anyaszívű királynékat. Felségének, a nemzet koronás, atyjának pedig, a kit e váratlan szörnyű csapás szívének legbensőbb érzelmeiben sujtott, erőt es kipótolhatatlan veszteség fájdal-

mának elviselésére enyhületet találva mely valóságában s Őveinek es népeinek hálás es hűséges szeretetében.

Az akadémia.

A Magyar Tudományos Akadémia rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagokat táviratilag hívták össze.

Horvátország.

Zágráb, szept. 11. A királyné meggyilkolásának rettenetes híre este 7 órakor érkezett ide. Eleinte nem akarták hinni, de a midőn megerősítést nyert, szonyu megdöbbenést keltett. Minden multság elmaradt.

Zágráb, szept. 11. A genfi merénylet okozta izgatottság nőtön nő. A merényletet mindenütt a legszigorubbán kárhoztatják. A főhercegi palotába reggel 4 órakor hozták a lesújtó hírt. Lipót Salvator fkg azonban tegnap a banovajarugai hadgyakorlatokra utazott, a főhercegnő pedig gyermekeivel Wörishofenben van. A gyászhirot oda küldték utána. A lapok rendkívüli kiadásokat adnak, a melyekben felháborodva ítélik el a rémes tettet es m-legen emlékeznek meg a királynő uralkodói, hitvesi es anyai erényeiről. Sok hazon gyászlobogó leng.

A kormány rendelkezései.

A földmivélségi miniszter fennhatósága alatt álló hatóságok es intézeteket utasította arra, hogy Ő felsége a királyné elhunytá alkalmából gyászlobogókat tüzzenek ki s egyuttal elrendelte, hogy az állatorvosi akadémián, a selmeczbányai erdszeti akadémián, a magyaróvári gazdasági akadémián az összes gazdasági akadémián az összes gazdasági intézetekben, a budapesti kertészeti tanintézetben, földmivés iskolákon, vinczellériskolákon, erdőőri es tejgazdasági szakiskolákon királyné Ő felsége temetése napján az előadások szüneteljenek es egyuttal intézkedett az iránt is, hogy a felséges asszony emlékeztére a fentebb megjelölt intézetekben gyászünnepek tartassanak.

A vallás es közoktatásügyi miniszter a vezetése es rendelkezése alatt álló összes tanintézetekhez táviratilag a következő körrendeletet bocsátotta ki:

»Felséges királyasszonyunk minden magyar szívvel közös, igaz es nagy bánatara ru orgyikosságnak esett áldozatul.

A lesújtó gyásznak külső kifejezésére nézve a rendelkezésem es vezetésem a ttt álló minden foku tanintézeteket illetőlg a következőket rendelem:

1. A temetés es a gyászünnepegy napján az intézet működése szünetel;

2. Az egyes hitlelekezetek által tartandó gyászistentiszteleteken az ifjuság vegyen részt es utána az intézet gyászünnepegy tartson, amelyn az intézetnek egyik tanárja illetőlg tanítója a nemzeti csapas nagyságát méltassa s elhunyt királynékn emlékeztet a megrendítő szomorú alkalmnak megfelelő módon kegyeletes szavakkal az ifjuságnak lelkebe véssze.

A vallás es közoktatásügyi miniszter egyuttal felkér e az összes egyházi felekezéseket az összes rendelkezésük es vezetésük alatt álló intézetekben hasonló rendelkezésre.

Svájczai anarkista törvény.

1874-ben a svájcz szövetség eltörölte a halálbüntetést s azóta Genfben sem hajtottak végre halálbüntetést. Az új anarkista törvény értelmében, a melyet C a r a n s a g gyilkoltatása után alkottak: t i z é v i g terjedő fegyhazzal büntetik a ki pedig robbanószereket állít elő, a melyekről tudja vagy sejtji, hogy azok bünös célokra fognak használtatni, öt evtől terjedő fegyhazzal büntetik. Büntetitek az is, aki oly robbanó anyagokat a melyekről tudta, hogy bünös célra fognak használtatni, birtokába vesz, megőriz, valakinek átad, más helyre szállít, vagy aki megőrzési szándékól va akit bünre csabit, ösztönöz vagy felbujt. Ha ez sajtó útján történik, akkor mindenki, akinek resze van, a tette, s a felbujtó, a bünsegéd es a büntény megbüntetik. Amenyiben pedig a robbanó anyagok valakit megöltek, vagy volakit meg-

sértettek volna, a kanton büntető törvénynek határozatai iranyadók. Azokban a kantonokban, a melyekben a halálbüntetés eltöröltetett, a minő Genf is a legborzasztóbban anarkista merényletet is legfeljebb csak életfogytig tartó fegyházszállás büntetni.

A hadgyakorlatok megszüntetése.

Löcse, szept. 11. Ő felsége ujabb rendeltére a szépeségi hadtesgyakorlatot s a galicziai es budapesti gyakorlatokat megszünteték. A csapatok ha adektalanul visszatérnek helyőrségekre. A hadgyakorlatok fővezetősége a gyakorlatok megszüntetése következtében szükségessé vált murkálatok befejezése után, kedden délután utazik el.

A király es a gyászhirot.

Bécs, szept. 11. A király a legnagyobb önuralmat tanusítja a borzasztó csapas közepete. Nem utazik — mint eleinte hitték — Genfbe, hanem itthon várja a draga holttestet. Gr. Paar lehetőlg kiméletesen igyekezett tudatni Ő Felségével a genfi szerencsétlenséget. De így is leirhatatlan hatást tett a rettenetes hírot az uralkodóra. A király a legelső percben megrázkódott, a fejéhez, majd a szívéhez kapott. Azután úgy latszott, mintha egy-két lépést akarna tenni, de egyszerre elhagyta az ereje. Lekellett ülnie. Aztan egy-két percig tompán nézett a levegőbe. végül melyen felsóhajtva így szót:

»Tehát e csapástól sem kimélt meg a végzet! Ez volt a legborzasztóbb, amivel sujtathatott.

Ugy beszél, hogy a királyt már ez év elejétől fogva szomorú sejtelmek gyötörték. Sokszor mondta:

— Csak már ennek a jubilláris esztendőnek vége volna!

Leikének mely fájdalma csak később tünt ki. A király síró görcsöt kapott. Közel egy óra hosszáig zokogott. Minduntalan a királyné nevet emlegette. Mar úgy latszott hogy közl van a kétségbeeséshez. Környezete annyira megremült, hogy az udvari orvost Schönbrunban akarta hagyni. — ezt azonban a király nem engedte meg. Ejjel néhány óraig aludt. Két óra tájban felebredt, s többé nem tudott elaludni. Reggel arra a kérdésre, hogy jobban van-e? — azt felelte: »Eleg jól, csak attól felek hogy a reakzio később fog bekövetkezni.

Bécs, szept. 12. Hírlik, hogy a király tegnap egész nap zokogott. Csupan unokáját, a kis Erzsébet főhercegnőt bocsátotta magához. Állítólag 6 hónapi udvari gyászt rendeltek el.

Bécs, szept. 12. A király a legnagyobb önuralmat tanusítja, hogy fájdalma föléje ne kerekedjék Schönbrunból ma egész nap nem távozott. Genfbe nem utazik.

Weisbe, az osztrak hatarra küön vonat megy a királyné holttestéért.

Bécs, szept. 12. Maria Valéria fhuó ma este Walseeből Schönbrunba érkezik. Stefania özv. trónörökösnet, aki Darmstadtban van sürgösen Bécsbe kérék. Azt a megrettenést, a melyet a genfi hírt Bécsben keltett, mi sem jellemzi jobban, mint az az eset, a melyről a Neue Freie Presse számol be, hogy egy liberias udvari szolgáló a rémhír hallatara megörült es e kiáltással: »Hol a mi császárnékn gyilkosa? — a Burgplatzon földre roskadt.

Királynékn a halottas ágyon.

Budapest, szept. 12. Genfből távirják: A Beaurivage hotel előtt mely csend van. A kapuban két csendőr áll őrt. Az előcsarnokban három frakkos pinczer várakozik. Egyetlen lélek nincs a szálló »lő». A szálló-pület tora néző sarkának emeletén három abak lebecsátott redője mözött teljes villamvilag-tasnal rendes fogadóbeli ágyon fekszik a felséges asszony holtteste. Két apácza imádkozik mellette. A mai napra nézve még nem történt határozott intézkedés. — A hotelbe, mint rendesen, érkeznek vendégek a vonatokkal. A gyilkosság helyén is zsendar áll. A genfi hölgyek es a genfi kanton kormánya koszorut küldtek a halottas ágyra. A holttest alá jeget tettek, míg a király rendelkezése megérkezik. A városházán hatalmas gyászlobogó leng.

A temetés.

Az eddigi rendelkezések szerint a királyné holttestét 15-én hozták Bécsbe, 16-án felalították a ravatalt s a temetés 17-én szombaton lesz. A holttest bebalzsamozására dr. Patap, az egyetemen protoktor és Niederhofer tanár Genfbe elutaztak, hogy a holttestet bebalzsamozzák. A tetemet külön udvari küldöttség megy Genfbe valamelyik főherceg vezetésével. A határig svájci külön vonatot hozza a nagy halottat. Onnan udvari vonaton jön.

Hírlik, hogy Vilmos német császár és Umberto olasz király eljönnek a temetésre.

A küldöttség az éjjel 11 órakor elutazott Genfbe, honnan csütörtök éjjel érkezik vissza a királyné holttestével. Pénteken egész nap és szombaton délután a Burgban felállított ravatalt megnézheti a közönség. A temetés szombaton délután 4 órakor lesz. A királyné utazó holttestét Ausztria minden állomáson harangzúgás fogadja.

Vilmos német császár a feleségével együtt jön a temetésre.

Debreczenben.

Mint már tegnapi rendkívüli kiadásunkban jelentettük a debreczeni főiskolai ifjuság volt az első az országot és minden hű magyar szívet ért óriási csapás folyton reánk borult gyászszír terjesztésében, amennyiben még az éjjel bejártak az összes mulatóhelyeket és elhallgattak a zenét és eltompították a jókedőtől repeső szíveket s ezzel megmutatták, hogy mitok a debreczeni diákság fényes történeti múlttal dicékvő nevére.

Tegnap reggel mint futó tűz terjedt el a gyászszír a városnak minden részében hova meg este el nem jutott, pár perc múlva megjelentek a lapok, külföldi kiadásai s az utcán nagy tömegesen csoportosult közönség a szó szoros értelmében elkapkodta a lapokat. Nehány perc alatt leluzták a város házára s a többi közpületekre a gyászlobogót s ezzel teljesben elszáplott az utolsó remény is, amelyet a rettenő hír valódi ága iránt a szerető hazafiai szívök oly édes kétkedése táplált s lassanként feketebe öltözött a város, külsőleg a gyászlobogók mind süűbb tömege, belsőleg a szív fájdalommal, 9 órakor megkondultak a templomok imára hűvös harangai s a közönség most már nem az éőt hívogató hangot, hanem a holtasat siratót érezte siralmas bugabugában.

A templomban a predikáló le kszek remegő hangon emlékezték meg az irtoztos kegyetlenségű merényletről s hirtelenséggel gyászszírterjesztések helyeivé váltak a templomok, melyekben zokoló aszonyok s busuló férfiak gyászos orczái látszottak.

Fel tiznekét órakor pedig megszólaltak a gyászlobogók felett a város összes templomainak harangjai vezelve méla zenéjüket a Rakóczy meghatóan hatalmas bánatos bugása. Este 8 órakor újra megszólaltak a harangok gyászolva a legjobb, a legnemesebb királynét... Magyarország imádott Nagyaszonnyát.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Több városi bizottsági tag rendkívüli közgyűlés összehívását kezdeményezte, hogy Debreczen város közönsége hivatalos formában is kifejezhesse mélyeséges fájdalmát a roppant nagy csapás felett. — Lengyel Imre és tarsai tegnap a következő indítványt tették:

Nagyságos Kir. Tan. Polgármester Ur!

Tisztelettel kerjük, hogy a törvényhatósági bizottságot rendkívüli közgyűlésre leg-sürgősebben mellőzöltssek összehívni a következő

indítványunk

tárgyalására.

Legmélyebb megrendüléssel értesül törvényhatóságunk azon mérhetlen nagy csapásáról, mely hazánkat, nemzetünket s a feleséges királyi házat, a nemzet imadásig szeretett védasszonya Erzsébet királyné ő felesége drága életének orgyilkos kez által történt kioltásával varatlanul történt.

Mondja ki a közgyűlés, hogy drága nagy Asszonyunk áldott emlékét jegyzőkönyvileg megörökíti. Felkéri Miniszterelnök ur ő Excellenciáját, hogy törvényhatóságunk legmélyebb fájdalmát és részvétet a sok megpróbáltatás s a sors rettenő csapásait mindenkor fejedelmileg tünt nagy és jó királyunk ő feléje elé eljuttatni kegyeskegyek.

Végül indítványozzuk, hogy törvényhatóságunk kebelében levő minden vellas/telekezet előjáró-aga gyászszírterjesztések megtartása iránt keressék fel és kerestessék meg.

Debreczen, 1898. szept. 11.

Lengyel Imre, Mark Endre, Harsényi János, Szűcs Mihály, Koncz Elek, Nanassy Laszlo, Vecsey Imre, Balogh István, Kovacs József, Komlóssy Arthur, Juhász Ignác, Kiss Balint, Csikos Sándor, Szantó Győző, Bauer Ignác, dr. Ujfalussy József, Szabó Kálmán, Kardos Laszlo, Vaczi János, Horvath István, Pasztor János, Mathé Miklós, Kondor Kálmán, Beszler Karoly, Koncz Akos, Szabó József, Varga Karoly (aljegyző), Szentkirályi Tivadár, Györfi Atadár, Erber Kálmán, Bosznay Karoly, dr. Magos György, Serü Ede, Zádor Lajos, Vecsey Viktor, Horvath János, Körner Adolf, Szabó Kálmán és Csóka Samu jegyzők, Aczel Geza, Hajdu Gyula, Hankelajos.

A belügyminiszter tegnap a következő táviratban közölte Debreczen város közönségével a megrendítő hírt:

Budapest, szept. 11. Erzsébet királyné ő császári és királyi Felsége egy anarchista által törsvadás ejtven: ő Felsége tegnapelőtt, a hó 10-én Genfben meghalt. Ezen nemzetünk és királyunkat ért megrendítő gyászszírterjesztéstől a törvényhatóságot mely megillettedesse értesitem.

Jakabffy, államtitkar.

Hasonló távirat jött Hajdumegyéhez, a mely e het valamelyik közpülső napján szinten rendkívüli közgyűlést tart.

Gróf Dégenfeld József főispán mihelyt a belügyminiszter táviratát megkapta volna, intézkedett, hogy a városi törvényhatósági bizottság holnap d. e. 11 órára rendkívüli gyászközgyűlésre gyűljön össze, mint a következő meghívó mutatja:

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága.

Meghívás

az 1898 évi szept. hó 13-ik napján -- Kedden d. e. 11 órakor — a városháza nagytermében tartandó

rendkívüli bizottsági közgyűlésre.

Tárgy: Több bizottsági tag által beadott indítvány ERZSÉBET királyné asszonyunk ő Felségeinek megrendítő elhunyt alkalmából teendő intézkedések iránt tanácsai előterjesztéssel.

Debreczen, 1898. szept. 12.

Gróf Dégenfeld József
főispán.

Simonffy Imre polgármester, mint a debreczeni ev. ref. egyház fő, és a főiskola helyi gondnoka pedig d. u. 4 órára hívta össze a presbiterium és a tanári kar tagjait, amikor határozni fognak a ket testület részvételéről a nemzet gyászában.

Táviratok.

Budapest, szept. 12. A Debr. er. táv. Bécsi lapok mind gyászkeretben jelentek meg. Csodálják a király lelki nagyságát, vasakarat, önralmát és bámulatos megnyugvását.

A király maga tett intézkedéseket a Feleséges asszony Bécsbe szállítására és temetésére nézve. Általában constatalják a király változatlan jó egészségét.

Megható volt Maria Valeria s a király talakozása.

A budapesti és bécsi tőzsdék zárva vannak.

Genf, 1898. szeptember 12., d. u. 3 ó.

A gyilkos törét megtalálták, a szerszám egy háromlélű fűrészpóly, melyen hengeralakú fafogó van, hossza 163 cm., pengéje 93 cm. hosszú. Véryomok rajta

nincsenek. Le van törve a szerszám hegye, mely valószínűleg a szerszám eldobásakor törött le.

London, szept. 12. (A Debr. ered. táv.)

Tegnap a következő udvari jelentést adtak ki:

„Anglia királynéja legnagyobb megdöbbenéssel és fájdalommal értesül: arról a borzasztó gáztétről, mely Ausztria-Magyarország fejedeleme asszonyának életét kioltotta. Viktória királynét a legmélyebb gyász tölti el a Felsége elhunyt felett, a kívül évek hosszú során barátnői viszonyban állott. — Ő Felsége egyszersmint mely részvételt van eítelve a nejtől megfosztott király iránt, a kit hosszú jótékony uralkodása alatt annyi csapás ért. A londoni nagykövetség palotáján a fekete lobogót felarbozra eresztettek a hol a latogatók egymást erik. Az angol lapok megveséssel irnak a merényletről.

A királyné halálának körülményei.

Genf, szept. 11. A „Tribune de Geneve” tudósítója meginterviewolta Teisset, a clermont-ferrandi kereskedelmi kamara tagját, a ki elkísérte a hajóállomásra néhány ismerősét, akik délután 1 óra 40 perczkor a „Geneve” hajón akartak elutazni, amely a hajósársaság legszebb hajóinak egyike. Teisset azt beszéli, hogy a kikötő állomás hidján ep Roux kapitánnyal váltott néhány szót, midőn egy hölgy közeledett arra, aki egy másik hölgyre támaszkodva, alig tudott lábán állani s akit a hidra vezettek és leültettek egy padra. A beteg nő felnyitotta szemét és némas pilantást vetett a vele foglalkozó hölgyre. Teisset ezután eltávozott a hajóról és vizszi a Beauvillage fogadóba, ahová nemsokára egy kocsis jött azzal a kiáltással:

— A gőzhajó visszater! Ugy látszik, valami baj van!

Teisset szonnal értesítette Golay orvost, hogy menjen a hajóállomásra, mert sejtette, hogy ott szükség lesz reá. Ez alatt Roux kapitány követelt el mindent, hogy segitsgere legyen ő felségének, akit csak egy udvarhölgy és egy szolgáló kísért. A kormányos kibombolta ő felsége ruháit és egy kicsiny, alig egy centiméternyi sebet konstatalt, a melyből csak két vagy három véresöpp szivárgott ki. Egy pillanattig úgy látszott, hogy ő felsége visszanyeri eszméletét.

Az udvarhölgy odahajolt följe és azt kérdezte: Fájdalma van felségednek?

A királyné azt felelte: Nincs.

Roux kapitány erre engedelmet kért, hogy visszafordítsa a hajót és visszater a hajóállomásra, Gobel kormányos eza alatt evezőkből és egy barsonnyal kiparóázott padlóból hirtelen hordágyat készített. A királynét erre fektettek s Roux kapitány, Teisset és néhány matróz a Beauvillage fogadóba vitték. Teisset karjain vitte fel ő felségét az első emeleten levő lakosztályba, ahonnan csak iment távozott. Golay dr., akit Teisset, ő felsége udvarhölgye és egy betegápolónó segédkeztek, lehuzta ő felsége cipőit és gyorsan fölvagta a ruháit. Ezután a mesterséges lélegzést alkalmazta s kolni vízzel es borezettel dörzsölte a királynét. De minden hasztalan volt. Ekkor Golay egy kis metszést tett a jobb kéz csuklóján és konstatalta, hogy a halál beállott. Röviddel előbb megjelent egy pap, aki véletlenül a hajón volt és a vias vizsgálatasaibn részesítte ő felséget. Teisset azt hiszi, hogy ő felsége ajkaról akkor lebent el az utolsó sóhaj, midőn az agyra fektették. A halál konstatalása után a jelen voltak valamennyien térdre borultak és imádkoztak. Lucheni kihallgatása alkalmával verlaizító czinizmust tanusított, és azt mondta, hogy 13 esztendőskora óta anarchista. Kijelentette, hogy ha minden anarchista úgy megtenné a kötelességet, mint ő, akkor a polgári társadalom csakhamar elpusztana. Ő tudja, hogy ez a magában álló gyilkosság mit sem segít, de legalább példát mutatott. A bírósági személyek a fogadóba mentek és meghívtak Reverdin, Medea nd, és Golay orvosokat a törvényszeki halott szemle megjeltesére. Megtették az intézkedéseket ő felsége iratainak lepecsételésére, de erre nem volt

szükség, mert a királynő minden irata Cauxban van. A csendorseg még mindig keresi azt a szerszámot, amelylyel a merénylő a gyilkosságot elkövette és felkutatott minden bokrot, kertet és utcát. A hajók a part mentén kutatnak; a Rue des Alpes csatornáját is átkutatták, de eddig minden fáradság eredménytelen volt.

A fűrészeszelőt még nem találták meg. A Beurivage környékén a forgalom majdnem teljesen szünetel. A fogadó elbeszélőkében könyvet tettek ki, amelybe maris sok előkelő, nevezetesen a hivatalos személyek mindannyan beírták nevüket. Berzeviczy Ádám vezérőrnagy főpalaça meser, aki Cauxban volt, este érkezke ide. A Beersperg Sráun gróf főkamaraas vasnap reggel külön vonaton érkezik. A kanton kormány rendkívüli üest tartott és hivatalosan közölte a már ismert tényeket. Calpáredé fogadta a kormány tagjait. Calpáredé tudatta a szövetség tanácsosait is, hogy rendelkezésére áll.

Genf, szept. 11. Tegnap külön vonaton ide érkeztek: Kuelsim gróf, berni osztrák magyar nagykövet, a svajcezi főügyész titkára, a genfi államtanács elnöke, ki épen Freiburgban tartózkodott, Rriex, a kanton kormány tagja és Vaud a törvényszéki rendőrség főnöke. Fogadásukra megjeletek a pályaudvaron: Ríchard és Dídier a kanton kormány tagjai, Calpáredé, Svajcezi követ, Aubers, rendőrfőnök és Renaud a közbiztonsági hivatal főnöke. Ríchard kifejezte részvételt az osztrák-magyar követnek, ezután az utak a pályaudvar elékező termébe mentek, hol a főügyész a vizsgálóbíró csatlakoztak hozzájuk a kik a Beurivage fogadó an voltak. Tanácsosok majdnem 11 óraig tartott. A Luchena vadomasáról felvett jegyzőkönyvet közölte Kufssteiner gróf osztrák-magyar követtel. Erzsébet királyné kamarasa és komora nap tegnap este Territbó ide érkeztek. A királyné azon az agyon nyugszik, de egy kúthébe tette. A halottas szobát yszakalmaya alakították át. Senkinek sem szabad oda lépnie, kivéve a felleges asszony kísérete. Ríchard és Dídier, a kanton kormány képviselői Calpáredé követ kíséretében hivatalos látogatást tettek az osztrák magyar konzulatusnál és a Beurivage fogadón, hol Berzeviczy vezérőrnagy udvari marsa fogadta őket. Ríchard kifejezte azt a mély fájdalomt, amely a kormányt és az egész lakosságot előit. A kormány koszorút küldött, melynek szövegét Ausztria és Genf színeit viselik. A szalagokon a felirat olvasható: Fajdalommal teljes tisztelettel és rokonszenvvel — Genf népe. A halottas szobában sok genfi hölgy koszorúkat tetetett le. A Beurivage-fogadó előtt tegnap este nagy sokaság gyűlt össze, melyen meggyűlv, a legtisztelendősebb miniszterasszony főkapunál két oldal díszországot áll.

A közigazgatás párái.

Debreczen, szept. 12.

Két folyamodvány került mostanában a nyilvánosság elé, melyeknek vastag betűkkel nyomtatott másolatát érdemes volna kiizgezni Magyarországon összes középiskolák kapura. Hadd olvassák el mind azok a sülők, akik jelenkor, szeptember elő napjában olyan elriaszthatatlan kitarással osztrámolják ezeket a kapukat, amelyekkel a ügyvezető er elmiselt pályák orompóit asarják meg nyitni gyermekeik előtt.

A kiket az ilyen «memento» se tudna szűró köteleességük e valóságos pirantóban gondolkodva ejteni az iskoá közbönetek, no, azokban vagy egy magasbb divízió lekedhetetlen ereje működik, vagy a vezetésvak ösztön, a melyet semmi se taróttat fel attól, hogy maga keresse fel a kesz v sze delmet.

Pedig ezeket a kervenyeket nem pedago-

gusok írták azzal a célzattal, hogy tanácsokkal lássák el a pályaválasztó fiatalágot. Hanem írták egy néhány ezer ur koldus nevében; olyan emberek, a kikre sokkal nagyobb súlylyal nehezedik a maguk és hozzátartozóik életének gondja, semhogy ráérnének a mások gondjaival törődni. És kik ezek az ur koldusok? A magyar értelmiségnek egy tekintélyes része, akiket ezalatt a nagyhangzása gyűjtőnév alatt ismerünk, hogy «közisztviselők». Olyan emberek, a kik több hivatást, magasabb ambíciót éreztek magukban annál, hogy az eke szarvánál, az ülőnél vagy a gyalupadnál szögálják a hazát és a társadalmat. A kik «anultak» azért, hogy tudáukkal, ismereteikkel vezesse ői, tanácsadóit, segítőt legyenek a népek ügyes bajos dolgaiban s közvetítsek, fogantossítsák számára az állami gondviselésnek mindzokat az adatait, a melyeket a közigazgatás van hivatva minden egyes polgárnak biztosítani.

És mit kér a magyar értelmiségnek ez a tekintélyes része abban a két folyamodványban? Az egyikben a fogalmazói szakhoz tartozó megyei tisztviselők kérik fizetéseknek olyan mértékben való fölemelését, hogy azok is megtudjanak élni belőle, a kinek nincs a magyar közigazgatás céljaira feloldozható magán vagyonuk. Hogy például egy aripanak, a ki egy egész megye adminisztrációjának elen áll, legven legalább 2500 forint fizetése, annyi, a mennyi egy masodrend színésznek, vagy egy masodrendű utazó agensnek van. A másikban: no ebben meg sokkal kevesebbet kérnek sokkal szerényebb emberek: a vármegyék kezelő tisztviselői, a kik megelégednének egyelőre azzal is, hogy az állam nekik 500 forint minimális és 1000 forint maximális fizetést biztosítson. És ezt is csak azon alapon, mert az a s jati tisztviselőre nevezve ezt a le minimumot mar törvényileg statuala.

És kéri azert, hogy jusson nekik fizetésükből kényerre is, miután az, a mit eddig kaptak és kaptak, csak éppen arra elég, hogy az alapszabály megkívtat társadalmi dekorumot tudják be őe úgy a hogy fentartani. Ez a dekorum udmiank elsőbb dolog a kényernel mert ez kötelesség.

Azt követeljük a tisztviselőitől az állam és társadalom, hogy tekintélyes legyen a nép előtt, melylyel szemben az államot képviseli: de azt nem követeli tőle, hogy meg tudjon élni. Ez egészen az ő privat daga.

Nem tudjuk eititkolni, hogy valahány e fajta kervenyeket olvasunk — pedig fájdalom, alig mitik el hónap, hogy ne lenne részünk b nne — mindig gondolkozóba esünk annak a felfogásnak igazsága és időszzerűsége fölött, mely ez ugynevezett «harmadik rend» dolgot immar megoldottnak tekintven, a szabad uralkodó társadalmi problémájává a «negyedik rend» kérdését teszi.

Ugy érezzük, uras volna a társadalmi fejlődésben a munkás szocializmus kérdésének megoldásába fogni, mielőtt — sit venia verbo — a hivataloski «szocializmus» jeleatkező veszedelmét el nem háritjuk.

Ez a szocializmus igaz, nem fenyeget forradalmakkal, talán még sztrájkokkal sem; de az bizonyosnak lázik előttünk, hogy a nyomorgó és ennelfogva jogi elégedetlen köztisztviselők hallgatag elkezeredése és a közérdek iránti kötelességérzetnek ebből természetesen fejedő meglazulása sztrájkok és forradalmak nélkül is olyan katasztrófához vezethetnek, melyek a modern állam és társadalom legerősebb oszlopait assák alá. Hiszen ki tagadhatna — hogy nálunk pl. maga a munkás szocializmus kérdése is igen nagy mértékben az adminisztráció kérdése, a minthogy a jelentkezett bajok tulajdonképeni kuferrasukban adminisztrációsális mulasztásokra és hibakra vezethetők vissza s éppen ennek folytán egyelőre merőben adminisztrációsális eszközökkel orvosolhatók is voltak.

A munkás szocializmus kérdését jó közigazgatás nélkül a társadalmi és emberi jogrend keretében megoldani nem lehet; már pedig jó közigazgatás elégedetlen, nyomorgó,

a megélhetés szerényebb eszközeit is nélkülöző köztisztviselőkkal a legmagobb utópiák és a legveszedelmesebb illúziók közé tartozik. Hogy várhatna az állam és társadalom sikeres akcióit olyan törekvés-ekkel szemben, melyek elégedetlenségből erednek, olyan közegekől, kik maguk a legmagobb mértékben elégedetlenek?

Pedig legyünk őszintek: mennyivel több oka van az értelmiséghez tartozó kishivatalnoknak arra, hogy elégedetlen legyen sorsával mint a munkásnak, kivel szemben a társadalom semmi igényt nem támaszt? Manaprag alig van már java férfikorban munkás aki 70-80 forintot havonként könnyen ne tudna magának megszerezni, miből aztan úgy él, ahogy akar; senkinek semmi tekintettel nem tartozik.

Ezzel szemben hány meg hány kishivatalnok szolgálja a közigazgatást, ki egy egész munkás életén at nem tudja ekkora fizetésig vinni s akinek emellett sohasem szabad szem elől tévesztetni, hogy az értelmiséghez, tehát az ur ösztályhoz tartozik s distingváltabb társadalmi belyeten k legalább latszatot lenni kell tartania. — Mar pedig hol van az a legszerényebb latszat is a melynek a fenntartásá nem követel tőlünk anyagi áldozatokat?

Nem is említjük a munkának, az erkölcsi tehernek ezt a folytonos fokozását, amelyet az állami élet természetesen fejlődése, a rohamosan szaporodó törvények, a gyakorlati életnek folyvas új meg új formában jelentkező igényei rónak a közigazgatási tisztviselők vállára nem azt az egyre súlyosbodo föelősséget, mely a közigazgatás terén allandóan napirenden lévő visszaélésekből, büntetőüzemekből harsadnak az egész tisztviselői karra s amelynek következményeként valamennyi fölött allandóan ott lebeg egy hajszálon a Damokles kard, mely egy csapással teheti tonkre az egész existenciájukat.

Ezek mind nagyon távolról vett érvek volnának a közigazgatási tisztviselők helyétének tarthatatlansága mellett, ahhoz a legfőbb érvek az leghangosabban beszélni ténhez képest, hogy me a magyar intelligenciának van egy ezeket számálo része, — mely tanulmányai, beületes munkája, az állami és társadalmi konszolidáció érdekében évek során at teljesített szolgálati fejében ma nem mer az államot többet k rni, mint azt, hogy számára az 500 frtos minimumot és 1000 frtos maximumot biztosítsa!

Nem akarunk kombinációkba bocsátkozni annak a két kervenynek sora felől. Fajdalom, nem szabad kizárólag tartanunk, hogy azoknak eredménye se lesz egyelőre több olyan helyi elismérésnek a melynekből bőven kijutott utóbbi időben a kervenyező tisztviselőkknek. Mar pedig azt az egyszerű s semmi bizonyításra nem szoruló igazságot, hogy «elvbén föiemelni valakinek a fizetést de tetteg nem, ez a bajon nem segít», mar huszonhet évvel ezelőt elmondta a képviselőház budget vitájában nem kisebb ember mint Deak Ferencz.

Valaminthogy a Deak Ferencz klasszikus bölcsessége adta meg ugyanakkor egyszerűságmindenkorra a legesattanosabb feleletet arra a kifogásra is, melylyel a tisztviselők sorsuk javításra irányuló kerelmel rendszert találoznak, hogy t. i. «nincs pénz, gazdálkodni kell, hogy a nép terheit ne szaporítsuk».

Deak Ferencz azt felelte erre a kifogásra 1871 január 24-én: «Azt mondják, hogy a nép terheit ne szaporítsuk. Igaz, ez elvet en is követem. Gazdálkodjunk ott ahol lehet. Hanem arról vagyok meggyőződve, hogy az a gazdálkodásnak legszomorubb, legkártykonyabb neme, ha az ország a maga tisztviselőit olyan silányan fizeti, hogy az egyenkiben nem valogathat... Vajjon ki fogja ennek karát vallani? Bizonytal nem a gazdag emberek, hanem éppen a legzegényebbek, kiknek leg több szükségük van a tisztviselőik támogatására.»

Ezeknel ha hatóságabb szavakkal mi sem ajánlhatjuk a vármegyeyi tisztviselők kerelmel a kormány és a törvényhozás figyelmébe.

IRODALOM.

Kossuth Lajosnak 48-iki leghivebb arczképe.

A fővárosi 1848-49-i Kossuth múzeum évek óta foglalkozik annak megállapításával, hogy a világ minden részéből összegyűjtött ezernél többféle Kossuth arczképek között, melyik a leghivebb kép.

Az 1848-49-iki arczképek és festett Kossuth képek olyan sokfélék, és egymástól annyira elütök, hogy e miatt, a nagy közönségnek különösen az újabb generationnak alig lehet fogalma arról, hogy hat milyen volt, hogy nézett ki 1848-ban ami de ő kormányzónk. Ez az egy valóban meglehetősen, az évek óta folyó nagy munkára, a melyvel a budapesti 1848-49-es Kossuth múzeum megállapítani és előkészíteni törekszik a legnagyobb magyarokat kifesteni hű képet.

Kossuthnak avonataiban megjelent leghivebb arczképet 1844-ben Eberhard, a bécsi Belvédérnek kupaórán híres arczképefésője volt. Ebből 1844-ben másodszer rajzolt körbe Kossuth arczképet. Ez a képe legelőbb nyomtatott képe igen szép, de a később készült nagyobb művészek képeitől, valamint az 1847-től 1853-ig készült Kossuth fényképek és Daguerrotyp nyomoman egész biztosan lehet megállapítani, hogy az Eberhard képen Kossuthnak arca nem egészen élethű.

Nem réz emulit jeles festők az öreg Barabás 1848-49-ben egyszer rajzolta meg Kossuth arczképe. Ezek közt van egy, amely az ősi kép képe összehasonlítva igen sikerülne mondható, de a másik három Barabás-féle Kossuth kép sem jó, ep úgy nem sikerültek, mint a hogy nem jól rajzolta meg a nagy mestert.

A legelső 1847-i Kossuth Daguerrotyp arczképe báró Helfert v. b. önk. tanácsosnak, az 1848-i események híres történetesek birtokában van, ki arról meséleteket ajándékozott Gr. Kreith Béának. Érdekes, hogy a másolatokat báró Helfertnek jó barátja Lobanoff herczeg a meghalt bécsi orosz nagysóvet készítette.

A báró Helfert féle Daguerrotyp, a Barabás-féle legjobb kép s az amerikai ötféle Daguerrotyp fényképek után s emlékezete nyomán festette meg Kossuth Ferencz ajándékkép gr. Kreith Béának, Kossuth Lajos 1848-iki leghivebb arczképet.

Ugyancsak Kossuth Ferencz festette meg edesatyjának öregkori arczképet az elő Kossuthról oly híven, hogy a kik a legnagyobb magyar Turinban szerencsések voltak láthatni azok meggyőződhetek arról, hogy soha életükben hívebb arczképet nem láttak, mint a minőt Kossuth Ferencz festett dicső atyjáról.

Ez az eredeti és leghivebb képekről festettek most a budapesti 1848-49-iki múzeumban öregkori és 1848-iki Kossuth arczképeket városok és egyletek számára. 230 forintba kerül szép rajmával egy terfíg festett elő nagy Kossuth kép, melynek magassága másfél méter, szélessége egy és egy harmad méter. Értéke meglepő formában rámostól 25-50 frt, vagy száz forintba kerül egy-egy jó festett Kossuth vagy Petőfi kép, sőt tíz forintért is ad a budapesti 1848-as és Kossuth múzeum egy fénykép után életnagyi Kossuth képet. Fényképek mellett a festőnek és a múzeumnak is kevés a haszna, miért is ez a vállalkozás in-

kább az 1848-49-iki és Kossuth kultuszának hoz áldozatot.

A Bem-Petőfi körképénél, a mely csataképe ma Budapestnek legérdekesebb látványa ki van állítva 1848-49-iki múzeum legszebb része s itt látható (Városliget arena-ut 70. sz.) a Kossuth Ferencz által festett fenn leírt képe egyszerű Kossuth kép is.

Mielőtt a Kossuth Ferencz által festett 1849-iki képet a Kossuth múzeum mint tökéleteset előadta volna, bemutatta a képet Barabás, Kovacs Ernő és más olyan jeles művészeknek, kik Kossuthot 1848-49-ben és az 50-es években több zör láttak. Megnéztek a képet a meg elő 49-as jeleink és Kossuthnak rokonai, barátai. Ezek után a kép addig lett javítva, míg egyhangulag kimondatott, hogy tökéletes.

A **„Vasárnapi Ujság”** szept. 11-iki száma 25 kpp-l s a következő tartalommal jelent meg: **„A főrendház új elnöke”**, gróf Karolyi Tibor elnök és Daruváry Alajos al elnök arczképeivel. — **„Isten senkinek sem marad adós”** Szerb népköltemény. Fordította Dömötör Pal. — **Regényiar: „Dama”** Történelmi körkép. Irta Baksay Sándor (Kinnach Laszlo eredeti rajzaival). **„A kelabu farkas”** Regény. Irta Karazin Nikolajevics Nikolaj. **„Oroszból fordította Ambrozovics Dezső (képekkel). — „A szeptemberi napok 1848-an.”** Történelmi tanulmány Baráth Ferenczről. — **„Gróf Zichy Jenő a Gobi-sivatagon”** (gróf Zichy Jenőnek Irkutskban fölvett új arczképeivel). **„A dé magyarországi hadgyakorlatok.”** A **„Vasárnapi Ujság”** katonai munkatársától (képekkel Klósz és Kossuth fényképei után). — **Nemzetközi lefegyverkezés.** (A nagy hatalmak hadseregeinek összehasonlítása). **„A székesegyházi hadgyakorlatok színtere”** (képekkel Lőcseről és a csorbai töről Divald fényképei után). **„A maria remeteli új templom”** (képekkel Hary Gyula rajzai és Szentkirályi Antal fényképei után). **„A va-utai kocsi jövő berendezése.”** Irodalom és művészet. **Közintézetek és egyletek** Sakkjáték, Képtalány, Egyletek stb. rendes heti rovatok. **A Vasárnapi Ujság előfizetési ára** negyedévr 2 frt, a Politikai Ujdonságoké együtt 3 frt. Megrendelhető a Frenkán Tarsulat kiadóhivatalában (Bpest, IV. Egyetem-ut. 4 sz.) Ugyanígy megrendelhető a **„Képes Néptud.”** egész évre 2 frt 2 frt 40 kr. feleltre 1 frt 20 kr.

GYÁSZLOBOGÓK

olesón kaphatók
Rózsa Lajos
női divat termében
DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

1122/1898. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbiróság P. v. IV. 131/2 számú végzése folytán közhírré tételik, miszerint v. b. Steiner József debreczeni kereskedő csődtömegehez feltárolt és 991 forint 80 krajczárra becsült üzleti aruk, bolti felszerelvények és házi butorokból álló ingóságok **1898 évi szeptember hó 15-én d. e. 9 órakor** kezdetét vevendő és Piac-utcán, 42 sorszámú háznál s folytatólag Arany János utca 1 sorszámú háznál megtartandó nyilvános árverésen, azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debreczen, 1898. szeptember hó 9.

Török Péter
bírói kiküldött.

Alapított 1865-ben.
A legjobb új és átjátszott
ZONGORÁK
PIANINÓK és
HARMÓNIAUMOK

legelőbban kaphatók
tökéletes jótállás mellett,

HECKENAST GUSZTÁV

hírneves zongora-eldási intézetében.

Most: BUDAPEST, Gizella-tér 2 sz. a. Váczi-utca sarkán

Schiedmayer és fia leghíresebb zongorák Thuringiai Organ C. egyedüli képviselője, a világ legjobb és legelőbb harmoniumai. — **Árjegyzék ingyen.**

fekete, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krt. méterenkint — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhoz szállítva.
Minták postafordultával.

Svájczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.
Magyar levelezés.

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállító).

Henneberg-selyem

— csak akkor valódi, ha közvetlen gyáraimból rendelik —

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégyomással
1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.
Levéloríték czégyomással
1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott
Lakadalmi és báli meghívók.
Eljegyzési kártyák
nagyon olcsón.

Névjegyek
Tánczrendek
Számlák
Jegyzékek
Üzletjegyek
Körlevelek
Árjegyzékek
Műsorok
Zárszámadások
Évi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek
reklam falragaszok.
Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.
Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.
Regények, elbeszélések, költemények.
Tudományos és szakmunkák előállítása.
Rovatos ivenk, tabellák.
Részvények, szelvények.
Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.
Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.